

Direktiva o eko-dizajnu i njezin utjecaj na plinsko gospodarstvo

DOLAZI LI NAKON 'TURBO-BOJLERA' NOVI PROBLEM?

Mario Opačak
dipl. oec.

Odredbe Direktive 2009/125/EU o eko-dizajnu i Uredbe (EU) br. 813/2013 o eko-dizajnu opreme za grijanje propisuju da se na tržištu zemalja Europske unije više ne mogu prodavati plinski kotlovi koji nisu u kondenzacijskoj izvedbi. To u posljednje vrijeme sve češće dovodi do problema kada se dotrajali ili pokvareni plinski kotao mora zamijeniti novim, kondenzacijskim jer postojeći sustav za odvod dimnih plinova u zgradi nije predviđen za priključivanje kondenzacijskih kotlova. No, to nije sve!

Direktiva 2009/125/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o uspostavi okvira za utvrđivanje zahtjeva za ekološki dizajn proizvoda koji koriste energiju (tzv. Direktiva o eko-dizajnu ili ErP direktiva) predstavlja mjere koje izražavaju političku volju Europske unije za unaprjeđenjem održivosti pri korištenju proizvoda koji troše energiju. Stupila je na snagu još u rujnu 2013. i počela se primjenjivati od jeseni 2015. godine, a sastoji se od tri dijela:

- konstrukcijskih zahtjeva za zadržavanje oznake CE (tj. zahtjeva za 'eko-dizajn')
- zahtjeva o potrošnji energije za dobivanje oznake klase energetske učinkovitosti
- metodoloških ispitivanja i kalkulacija.

Do danas je unesena u zakonodavstvo svih zemalja EU-a i podržava najvažnije eu-

ropske 'ciljeve 2020.' s obzirom na pitanja održivog razvoja: 20% manje emisije štetnih plinova, 20% energije iz obnovljivih izvora i 20% veća učinkovitost do 2020. godine. Prvenstveno se odnosi na proizvođače uređaja koji troše energiju koji, da bi oni zadržali pravo korištenja oznake CE na svojim proizvodima, moraju razviti i proizvoditi učinkovite proizvode koji štede na energiji i koji su usklađeni s odredbama Direktive. Dakle, proizvodi koji ne mogu ispuniti zahtjeve Direktive ne mogu ni koristiti oznaku CE i ne mogu se prodavati na tržištu zemalja EU-a. Ipak, ostavljena je mogućnost da se proizvodi koji su predani u distribucijski lanac (tj. koji se nalaze u skladištima trgovaca ili instalatera) prije konačnog roka za primjenu svih propisa koji proizlaze iz Direktive (tzv. lotova) mogu prodavati do isteka zaliha.

Zahtjevi za ekološkom izvedbom opreme za grijanje dodatno su određeni Uredbom Komisije (EU) br. 813/2013 o provedbi Direktive 2009/125/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o zahtjevima za ekološki dizajn grijača prostora i kombiniranih grijača. Pri tome za plinske kotlove za grijanje i pripremu tople vode vrijede kriteriji iz Lot 1 - Grijanje i Lot 2 - Priprema potrošne tople vode, pri čemu ti proizvođači moraju zadovoljiti kriterije s obzirom na energetske učinkovitost i emisije dušičnih oksida. Proizvođači koji ne zadovoljavaju te kriterije moraju se postupno uklanjanje s tržišta. Uz to, ti zahtjevi će se još pooštavati u narednim godinama!

ŠTO KADA TREBA ZAMIJENITI DOTRAJALI KOTAO?

U proteklih 2,5 godine, otkako je Direktiva o eko-dizajnu stupila na snagu, pojavio se problem što činiti kada je postojeći tzv. turbo-bojler dotrajavao i/ili pokvaren i treba ga zamijeniti novim, kondenzacijskim, a sustav za odvod dimnih plinova u (stambenoj) zgradi nije predviđen za priključivanje takvih kotlova. U prvim nekoliko mjeseci to je rješavano jednostavno: ugradnjom nekondenzacijskih 'turbo-bojlera' koji su preostali u skladištima, no danas su te zalihe u Hrvatskoj uglavnom iscrpljene.

Jedno od rješenja je primjena iznimke koja postoji u Direktivi, no ona vrijedi samo za kotlove u atmosferskoj izvedbi (kotlove vrste B, tj. one koji za svoj rad uzimaju zrak za izgaranje iz prostorije u kojoj su smješteni). Dakle, ako tada zbog tehničkih razloga (tj. nemogućnosti priključivanja na sustav za odvod dimnih plinova) nije moguće takav kotao zamijeniti kondenzacijskim, moguće je ugraditi nekondenzacijski atmosferski kotao, ali samo uz uvjet da novi kotao ima nazivni toplinski učin do 10 kW (za kotlove koji se koriste samo za grijanje), odnosno 30 kW (za kombinirane kotlove, za grijanje i pripremu PTV-a) i da ima sezonsku energetske učinkovitost veću od 75%. Ipak, tada se mora voditi računa o svim mjerama opreza kod

primjene plinskih kotlova vrste B u vezi s dovodom zraka za izgaranje i sprječavanjem opasnosti od povrata dimnih plinova, odnosno ulaska ugljičnog monoksida u prostorije. Isto tako, to nije rješenje za slučaj primjene 'turbo bojlera'.

ŠTO SE DOGAĐALO NA HRVATSKOM TRŽIŠTU?

Od objave Direktive u Službenom glasilu Europske unije do danas prošle su gotovo 4,5 godine. Na žalost, dok su vodeći proizvođači plinske opreme na hrvatskom tržištu, među kojima i Vaillant, o tome neprestano obavještavali stručnu i širu javnost i upozoravali na probleme do kojih može doći, najveći

dio plinske struke u Hrvatskoj jednostavno je 'gurao glavu u pijesak'. To je tako trajalo sve do trenutka kada na tržištu više nije bilo nekodenzacijskih 'turbo-bojlera', kada je nastupilo svojevrсно buđenje i svi su se počeli pitati: što sada?

U svakom slučaju, još do 2013. propuštena je prilika za pravodobno lobiranje i aktivno sudjelovanje u pripremi Direktive, Uredbe i pratećih propisa, a u naredne dvije godine, do njezinog stupanja na snagu u rujnu 2015., i prilika za pravodobno i cjelovito informiranje potrošača plina.

Ipak, još postoji prilika za pravodobno se uključiti i iznijeti stavove kod pripreme novih propisa! O čemu se sada pak radi?

HOĆE LI CIRKULACIJSKE CRPKE POSTATI NOVI 'PROBLEM'?

Uredba Komisije (EZ) br. 641/2009 od 22. srpnja 2009. o provedbi Direktive 2005/32/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u odnosu na zahtjeve za ekološki dizajn samostalnih cirkulacijskih sisaljki bez brtvenice i cirkulacijskih sisaljki bez brtvenice integriranih u proizvode, odnosno Lot 11 - Cirkulacijske crpke trenutačno je u postupku revizije kod Europske komisije. Prema njezinim odredbama koje su već na snazi, od 2020. godine proizvođačima plinskih kotlova više neće biti dopušteno isporučivati 'obične', niskoučinkovite cirkulacijske crpke kao nadoknadne dijelove za kotlove, već će se one morati zamijeniti visokoučinkovitim crpkama (tzv. HE crpkama). No, kako takve crpke nisu predviđene ni raspoložive za stare modele kotlove, posljedica toga će biti da će milijuni korisnika u zemljama EU-a u slučaju kvara crpke najvjerojatnije trebati mijenjati cijeli kotao!

Isto tako, kalkulacije moguće dobiti i gubitka na plinskim kotlovima pokazale su da će već 2020. godine moguće uštede na energiji zbog primjene novih crpki iznositi 3,329 milijuna kuna, dok bi ukupni troškovi zamjene crpki (i kotlova!) mogli dosegnuti čak 3,479 mil. kuna. Dakle, troškovi vi bili veći od koristi! Pri tome su u kalkulaciju uključeni samo uređaji stari do 15 godina (čiji je ukupni broj u 2020. procijenjen na 248 506), udio kvarova crpke procijenjen je na 3% (vrlo optimistično očekivanje kod starijih uređaja), najveća moguća ušteda na zamjeni crpke od 150 kuna po uređaju godišnje i najmanja troškovna razlika zbog zamjene od 335 kuna po uređaju. No, mnogo veći negativan učinak od financijskog bilo bi stvaranje negativnog mišljenja o plinskim uređajima i plinu općenito!

Uz sve to, u više od 90% slučajeva nije moguće zamijeniti postojeću crpku u plinskom kotlu novom, visokoučinkovitom zbog više razloga:

- u samom uređaju nema mjesta za ugradnju nove crpke koja je veća od dotadašnje
- originalna crpka je dio specifikacije prema kojoj je provedeno certificiranje uređaja pa u slučaju zamjene više neće vrijediti postojeći certifikat za oznaku CE
- funkcionalnost i sigurnost uređaja morat će se ponovo ispitati i certificirati
- novo certificiranje neće biti moguće jer se takav uređaj više ne proizvodi.

Dakle, u slučaju kvara crpke morat će se zamijeniti cijeli plinski kotao, a takva zamjena nije ni razumna ni primjerena za uređaje stare svega 5 - 10 godina!

U skladu s time, Udruženje europske industrije opreme za grijanje (EHI) zatražit će od EK-a na raspravi, koja se održava u rujnu ove godine, odgodu početka primjene tih odredbi s 2020. na 2030. No, da bi takav zahtjev dobio veću 'težinu', svakako je potrebno da se čuje glas i građana i struke i političkih predstavnika iz svih članica EU-a. ■